

بررسی جایگاه و شخصیت زن
در شش رمان دفاع مقدس
انسیه بهبودی

انتشارات سوره مهر (وابسته به حوزه هنری)

مرکز آفرینش‌های ادبی / میدان خرمسراکان

عیار بلور

بررسی جایگاه و شخصیت زن
در شش رمان دفاع مقدس

نوشته انسیه بهبودی

مطرح جلد: محمد جعفرانی مقدم

چاپ و صحافی: واژه پرداز اندیشه-چاپ اندیشه

اب: اول: ۱۳۹۶

شماره: ۲۵۰۰

بک: ۰۲۷۰-۰۰۳-۹۷۸-۶۰۰

سروش: د: بهبودی، انسیه، ۱۳۶۲ -

عنوان و نام پدیدار: عیار: بررسی جایگاه و شخصیت زن در شش رمان

رمان: انسیه بهبودی: (برای) مرکز آفرینش‌های ادبی، مشخصات نشر

مهران: شرکت انتشارات سوره مهر، ۱۳۹۶.

مشخصات نشر: ۲۲۰ ص.

ISBN: 978-600-03-0270-2

وضعیت فهرست نویسی: ف

موضوع: جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹-۱۳۶۰، تان -- تاریخ و نقد

موضوع: جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹-۱۳۶۰، حیات و جنگ -- تاریخ

و نقد

موضوع: جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹-۱۳۶۰، رمان

موضوع: داستان‌های فارسی -- قرن ۱۴ -- تاریخ غدد

موضوع: زنان در ادبیات -- تحقیق

شناسه افزوده: شرکت انتشارات سوره مهر

شناسه افزوده: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، مرکز

آفرینش‌های ادبی

رده بندی کنگره: ۱۳۹۶ / ج ۹ / PIR2442

رده بندی دیویی: ۸۳۵۸ / ۸۶۰

شماره کتابشناسی ملی: ۴۱۱۴۰۰۱

نشانی: تهران، خیابان حافظ، خیابان رشته پلاک ۲۳

صندوق پستی: ۱۱۴۴-۱۵۸۱۵

تلفن: ۶۱۹۴۲ سامانه پیامک: ۳۰۰۰۵۳۱۹

تلفن مرکز پخش (پنج خط): ۶۶۴۶۰۹۹۲ فکس: ۶۶۴۶۹۵۱

www.soremehr.ir

تقل و چاپ نوشته‌ها منوط به اجازه رسمی از ناشر است.

فهرست

۱۱	چکیده
۱۳	مقدمه
۱۷	فصل اول: مبانی نظری پژوهش
۱۹	۱. مسئله پژوهش
۱۹	۲. اهداف
۱۹	۳. پیشینه تحقیق
۲۰	۴. روش کار و تحقیق
۲۳	فصل دوم: تعاریف و کلیات
۲۵	بخش اول: کلیات ادبیات داستانی شخصیت و شخصیت‌پردازی
۲۵	۱-۱. ادبیات
۲۸	۲-۱. ادبیات داستانی
۲۸	۱-۲-۱. داستان کوتاه
۲۹	۲-۲-۱. رمان
۳۱	۳-۱. عناصر داستان
۳۴	۱-۴-۱. انواع شخصیت
۳۴	۱-۴-۱-۱. شخصیت‌های نوعی
۳۴	۲-۴-۱-۲. شخصیت‌های قالبی
۳۵	۳-۴-۱-۳. شخصیت قراردادی
۳۵	۴-۴-۱-۴. شخصیت‌های تمثیلی

۳۵	۵-۱-۴-۱. شخصیت‌های نمادین
۳۵	۶-۱-۴-۱. شخصیت‌های همه‌جانبه
۳۶	۷-۱-۴-۱. شخصیت‌های افسانه‌ای
۳۷	۲-۴-۱. شخصیت‌پردازی
۳۷	۱-۲-۴-۱. تعریف شخصیت‌پردازی
۳۷	۲-۲-۴-۱. شخصیت‌پردازی در گذر زمان
۴۱	۳-۴-۱. شیوه‌های شخصیت‌پردازی
۴۲	۱-۳-۴-۱. شخصیت‌پردازی مستقیم
۴۲	۲-۳-۱-۱. شخصیت‌پردازی غیر مستقیم
۴۲	۱-۲-۳-۴-۱. وضعیت ظاهری
۴۳	۲-۲-۱-۱. گفت‌وگو
۴۳	۳-۲-۴-۱. رفتار
۴۴	۴-۳-۴-۱. نام
۴۴	۲-۲-۴-۱. اعتراضات فردی و اجتماعی
۴۴	۲-۳-۴-۱. سر و ستال
۴۵	۷-۲-۳-۴-۱. محل
۴۵	۷-۲-۳-۴-۱. توصیف
۴۵	۴-۴-۱. منشأ شخصیت
۴۶	۱-۴-۴-۱. پرتوتیب‌های تاریخی
۴۶	۲-۴-۴-۱. پروتوتیب هنری
۴۶	۳-۴-۴-۱. پروتوتیب مذهبی
۴۶	۴-۴-۴-۱. پروتوتیب سیاسی
۴۷	۵-۴-۴-۱. پروتوتیب طبقاتی
۴۷	۶-۴-۴-۱. پروتوتیب گروه‌های انسانی
۴۷	۷-۴-۴-۱. پروتوتیب ژورنالیستی
۴۷	۸-۴-۴-۱. پروتوتیب ادبی
۴۸	۹-۴-۴-۱. پروتوتیب حماسی و اسطوره‌ای
۴۹	بخش دوم: نگاهی به جنگ ایران و عراق و تأثیر آن بر ادبیات داستانی
۴۹	۱-۲-۱. ادبیات مقاومت (جنگ)
۵۰	۲-۲-۱. پیشینه ادبیات جنگ در ایران
۵۱	۳-۲-۱. جنگ ایران و عراق

۵۲	۴-۲-۱. ادبیات دفاع مقدس
----	-------------------------

فصل سوم: نگاهی به پیشینه زن در تاریخ و فرهنگ ایران ۶۱

۶۳	۱-۳. زن در ایران
۶۶	۲-۳. زن در ادب پارسی
۶۸	۳-۳. زن در عصر حاضر
۷۱	۴-۳. زن در ادبیات معاصر
۷۴	۵-۳. زن در ادب مقدس
۷۵	۱-۵-۳. فعالیت زنان در پشت جبهه
۷۵	۲-۱-۵-۳. کمک‌های معنوی و غیر نقدی
۷۵	۲-۱-۵-۳. تهیه مواد غذایی
۷۶	۳-۱-۵-۳. خیاطی و دوخت لباس گرم
۷۶	۴-۱-۵-۳. اهدای خون
۷۶	۵-۱-۵-۳. ازدواج با رزمندگان جانا
۷۷	۶-۱-۵-۳. سخنرانی و نامه‌های پرشور در تشجیع رزمندگان
۷۸	۷-۱-۵-۳. تشویق و ایجاد روحیه حماسه در رزمندگان
۷۸	۲-۵-۳. حضور زنان در میدان نبرد و خط مقدم
۷۹	۱-۲-۵-۳. پرستاری و امداد رسانی به مجروحین
۷۹	۲-۲-۵-۳. شرکت مستقیم در عملیات‌ها
۸۰	۳-۲-۵-۳. عکاسی و خبرنگاری جنگ
۸۰	۴-۲-۵-۳. اسارت در جنگ
۸۱	۳-۵-۳. نقش زنان در حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس پس از جنگ

فصل چهارم: تحلیل رمان‌ها ۸۳

۸۵	۱-۴. زمین سوخته
۸۵	۱-۱-۴. معرفی نویسنده
۸۶	۲-۱-۴. خلاصه داستان
۸۶	۳-۱-۴. مردان
۹۰	۴-۱-۴. زنان
۹۱	۵-۱-۴. کودکان
۹۱	۶-۱-۴. شیوه‌های شخصیت‌پردازی
۹۲	۱-۶-۱-۴. توصیف قیافه ظاهری

- ۹۳ ۲-۶-۱-۴. گفت و گو
- ۹۶ ۳-۶-۱-۴. رفتار
- ۹۷ ۴-۶-۱-۴. نام
- ۹۷ ۷-۱-۴. تحلیل کلی شخصیت ها:
- ۹۸ ۸-۳-۴. درون مایه
- ۹۹ ۹-۳-۴. تحلیل شخصیت زنان
- ۱۰۳ ۲-۴. نخل ها بی سر
- ۱۰۳ ۱-۲-۲. معرفی اثر
- ۱۰۴ ۲-۴-۱. خلاصه داستان
- ۱۰۴ ۳-۲-۲. معرفی شخصیت های داستان
- ۱۰۴ ۴-۲-۴. مردان
- ۱۰۶ ۵-۲-۴. زنان
- ۱۰۷ ۶-۲-۴. کودکان
- ۱۰۸ ۷-۲-۴. شیوه های شخصیت پردازی
- ۱۰۸ ۱-۷-۲-۴. قیافه طاهر
- ۱۰۸ ۲-۷-۲-۴. گفت و گو
- ۱۰۹ ۳-۷-۲-۴. رفتار
- ۱۱۰ ۴-۷-۲-۴. نام
- ۱۱۰ ۸-۲-۴. تحلیل کلی شخصیت ها
- ۱۱۱ ۹-۲-۴. درون مایه
- ۱۱۲ ۱۰-۲-۴. تحلیل شخصیت زنان
- ۱۱۷ ۳-۴. باغ بلور
- ۱۱۷ ۱-۳-۴. معرفی نویسنده
- ۱۱۸ ۲-۳-۴. خلاصه داستان
- ۱۱۹ ۱-۲-۳-۴. نمای کلی شخصیت ها
- ۱۲۰ ۳-۳-۴. مردان
- ۱۲۲ ۴-۳-۴. زن
- ۱۲۴ ۵-۳-۴. کودکان
- ۱۲۵ ۶-۳-۴. شیوه های شخصیت پردازی
- ۱۲۶ ۱-۶-۳-۴. شخصیت پردازی مستقیم
- ۱۲۶ ۲-۶-۳-۴. شخصیت پردازی غیر مستقیم
- ۱۲۶ ۱-۲-۶-۳-۴. توصیف شکل ظاهری

۱۲۷	۲-۲-۳-۴. گفت‌وگو
۱۲۹	۳-۲-۳-۴. رفتار
۱۳۰	۴-۲-۳-۴. موقعیت اجتماعی
۱۳۲	۵-۲-۳-۴. نام
۱۳۳	۶-۲-۳-۴. شغل
۱۳۳	۷-۲-۳-۴. محیط
۱۳۳	۸-۲-۳-۴. تحلیل کلی شخصیت‌ها
۱۳۴	۸-۲-۳-۴. تحلیل شخصیت زنان
۱۴۰	۴-۴. گلاب نام
۱۴۰	۱-۴-۴. معرفی نویسنده
۱۴۱	۲-۴-۴. خلاصه داستان
۱۴۲	۳-۴-۴. مردان
۱۴۵	۴-۴-۴. زنان
۱۴۷	۵-۴-۴. کودکان
۱۴۸	۶-۴-۴. شیوه شخصیت‌پردازی
۱۴۸	۱-۶-۴-۴. توصیف قیافه ظاهری
۱۴۹	۲-۶-۴-۴. گفت‌وگو
۱۵۲	۳-۶-۴-۴. رفتار
۱۵۴	۴-۶-۴-۴. نام
۱۵۴	۵-۶-۴-۴. محیط
۱۵۵	۷-۶-۴-۴. تحلیل کلی شخصیت‌ها
۱۵۵	۸-۶-۴-۴. درون‌مایه
۱۵۵	۹-۶-۴-۴. تحلیل شخصیت‌های زن
۱۶۱	۵-۴. گنجشک‌ها بهشت را می‌فهمند
۱۶۱	۱-۵-۴. معرفی نویسنده
۱۶۲	۲-۵-۴. معرفی اثر
۱۶۳	۳-۵-۴. خلاصه داستان
۱۶۵	۴-۵-۴. مردان
۱۶۷	۵-۵-۴. زنان
۱۷۱	۶-۵-۴. کودکان
۱۷۳	۷-۵-۴. شیوه‌های شخصیت‌پردازی
۱۷۳	۱-۷-۵-۴. توصیف شکل ظاهری

۱۷۴	۲-۷-۵-۴. گفت‌وگو
۱۷۷	۲-۷-۵-۴. موقعیت اجتماعی
۱۷۸	۴-۷-۵-۴. نام
۱۷۹	۵-۷-۵-۴. محیط
۱۸۰	۶-۷-۵-۴. توصیف
۱۸۰	۸-۵-۴. پیشین شخصیت (پروتیپ)
۱۸۱	۹-۵-۴. درون‌مایه داستان
۱۸۱	۱۰-۵-۴. تحلیل شخصیت زنان
۱۸۷	۳-۴. جنگی که بود
۱۸۷	۱-۶-۴. معرفی نویسنده
۱۸۷	۲-۶-۴. معرفی اثر
۱۸۸	۲-۶-۴. خلاصه داستان
۱۸۸	۴-۶-۴. مردان
۱۹۰	۵-۶-۴. زنان
۱۹۲	۶-۶-۴. کودکان
۱۹۲	۷-۶-۴. شیوه‌های شخصیت‌پردازی
۱۹۳	۱-۷-۶-۴. شخصیت‌پرداز
۱۹۳	۲-۷-۶-۴. شخصیت‌پردازی غیر مستقیم
۱۹۳	۱-۲-۷-۶-۴. توصیف قیافه ظاهری
۱۹۴	۲-۲-۷-۶-۴. گفت‌وگو
۱۹۶	۳-۲-۷-۶-۴. رفتار
۱۹۷	۴-۲-۷-۶-۴. موقعیت اجتماعی
۱۹۸	۵-۲-۷-۶-۴. نام
۱۹۸	۶-۲-۷-۶-۴. محیط
۱۹۹	۸-۶-۴. تحلیل کلی شخصیت‌ها
۱۹۹	۹-۶-۴. درون‌مایه
۲۰۰	۱۰-۶-۴. تحلیل شخصیت‌های زن

۲۰۵	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
۲۱۳	منابع
۲۱۵	کتاب‌ها
۲۱۸	مقاله

چکیده

هشت سال دفاع مقدس، پرگترین پدیده تاریخی کشور ما در سه دهه پس از پیروزی انقلاب اسلامی محسوب می‌شود که مامی شئون اجتماعی، سیاسی و اقتصادی جامعه را تحت تأثیر قرار داده و به دنبال آن نگرانی نه تأثیری ژرف و بنیادین بر ادبیات بر جا گذاشته است. در این دوره ادبیات دینی و به ویژه رمان از لحاظ کیفیت و مضمون متحول گشته، شخصیت‌های آن هویتی تازه می‌یابند؛ شخصیت زن که در گذشته همواره شخصیتی مبهم و تیره و عنصری جسمی و جنسی محسوب می‌شده است، در این برهه ارزشی انسانی یافته و از دریچه‌ای نو به او نگریسته می‌شود.

موضوع این پژوهش بررسی جایگاه و نقش شخصیت‌های زن در شش رمان با محوریت دفاع مقدس نخل‌های بی‌سر، زمین سوخته، باغ بلور، گنج‌سک و بهشت را می‌فهمند، جنگی که بود، و گلاب خانم است و در آن سعی شده که شخصیت‌های تحول یافته و نقش‌های جدیدی که زنان در داستان‌ها ایفا کرده‌اند، تحلیل و تبیین گردد. پیشینه این پژوهش به مقالاتی پراکنده و اجمالی درباره زن و دفاع مقدس برمی‌گردد، اما تاکنون تحقیقی مدون و دانشگاهی در این زمینه صورت نگرفته بود. اهمیت این جستار در بررسی موشکافانه جایگاه زن در رمان دفاع مقدس است که می‌تواند در تبیین الگوهای مناسب برای زنان امروز مؤثر باشد.

این پژوهش در چهار فصل: مبانی نظری پژوهش، تعاریف و کلیات، نگاهی به پیشینه زن در تاریخ و فرهنگ ایران، و تحلیل رمان تنظیم شده است. در فصل اخیر، افزون بر بررسی شخصیت و شخصیت‌پردازی در این شش رمان، نقد و تحلیل نقش و کنش زنان

به تفصیل بیان شده است. خارج شدن زنان از قالب نقش‌های روزمره خود، رهایی از دغدغه‌های معمول و یافتن نگاهی عرفانی و معنوی به زندگی از مهم‌ترین ویژگی‌های شخصیتی زنان در این رمان‌ها به شمار می‌رود.

کلیدواژه‌ها: زن، ادبیات دفاع مقدس، رمان، شخصیت، نخل‌های بی‌سر، زمین سوخته، باغ بلور، گنجشک‌ها بهشت را می‌فهمند، جنگی که بود و گلاب خانم.

مقدمه

با آغاز جنگ تحمیلی عراق علیه ایران تعدادی از نویسندگان قلم برداشتند و به ثبت رشادت‌ها و ایثارگری دلاورانی پرداختند که برای حفظ کرامت‌های انسانی و دفاع از خاک وطن در برابر دشمن متجاوز به پا خاسته و حماسه‌ای عظیم خلق کردند. حماسه‌ای که همچنان در جامعه ما جاری است.

در این میان ادبیات داستانی و به ویژه رمان در راه‌گمایی و پاسخ‌گویی به نسل امروز که جنگ را ندیده و فضای آن دوران را درک نکرده، مسئله‌ی خطیری دارد؛ چراکه رمان آینه عصر ماست و در بطن آن می‌توان می‌توان مسائل سیاسی و اجتماعی دوران جنگ را مشاهده کرد و به احوال درونی و بیرونی زنان و مردانی را یافت که برای حفظ شرافت، حیثیت و فضائل انسانی در مقابل دشمن متجاوز پایداری کردند.

اینچنین بود که رمان‌هایی تحت عنوان رمان‌های دفاع مقدس نگاشته شدند. حوادث جنگ و پیامدهای اجتماعی و سیاسی آن و همچنین ایثار و گذشت زنان و مردانی که دوشادوش هم در راه دفاع از میهن در برابر دشمن متجاوز قد علم کرده بودند، محور اصلی روایت قرار گرفت.

در این رمان‌ها از دریچه‌ای تازه به زن نگریسته شد و چهره‌ای که همواره در هاله‌ای از ابهام و بدبینی بود، در این آثار دیگر تنها یک عنصر جسمی و جنسیتی محسوب نمی‌شد، بلکه ارزش انسانی یافت و از پوسته قالب‌های روزمره خود بیرون آمد و به صورت چهره‌ای مبارز و آرمانی تجلی یافت؛ آرمانی که در صحنه دفاع مقدس به حقیقت پیوسته بود.

بررسی و مطالعه چنین شخصیت‌هایی، گذشته از جنبه علمی و ایجاد الگوی مناسب برای زنان و دختران امروز و خودباوری آنان اهمیت شایانی دارد. این امر محقق را بر آن داشت تا به مطالعه شخصیت و جایگاه زنان در رمان‌های دفاع مقدس بپردازد و از ابعاد مختلف آن را مورد بررسی قرار دهد.

از آنجا که ادبیات دفاع مقدس ادبیاتی نوپاست، کمبود منابع، گستردگی کار و انگشت‌شمار بودن تحقیق‌های دانشگاهی در این زمینه و نبودن الگوی مناسب، از جمله مواردی بود که انجام پژوهش را با مشکل مواجه می‌کرد.

همان‌طور که گذشت، تحول شخصیت زن در رمان‌های دفاع مقدس بازتاب تحول شخصیت زن در بستر جامعه است. بازشناسی و مطالعه چنین شخصیت‌هایی نیازمند نگرش‌های روان‌شناختی، تاریخی و اجتماعی است. در این میان نقد فمینیستی را که نقادی زن‌گرایانه است، می‌توان از نظر دور داشت. هرچند معیارها و ارزش‌های زن آرمانی دفاع مقدس در برابر بوبین نگرش غربی نگنجیده و نظام‌ها و هنجارهای آن را به طور کامل برنمی‌تابد و آن را برنمی‌زند. در این آثار زنی ظهور می‌نماید که نه به طور کامل با ارزش‌های فمینیستی مطابقت دارد و نه ضعیفه آثار هدایت، چوبک، مشفق کاظمی و... است. بلکه این زن مولود انقلاب و جنگ است که آرمانی و حماسی در رمان‌ها ظاهر می‌شود. اگرچه در این آثار گاه به زنان آسیب، پذیر و ضعیف هم برمی‌خوریم؛ زنانی که قدم در راه بازماندگان نظام پوسیده گذشته نهاده و تفکر مذهبی و انقلابی دست نیافته‌اند. در این تحقیق ضمن معرفی نویسنده و سطره داستان، رمان از جهت شخصیت و شخصیت‌پردازی مورد مطالعه قرار گرفته، سپس بررسان شخصیت زن و پاسداری او از کرامت‌های انسانی مورد بررسی قرار می‌گیرد.

در این پژوهش شش رمان برای بررسی انتخاب شد و از آنجا که بیشتر آثار دفاع مقدس مربوط به نویسندگان مرد است، رمان‌ها از میان آثار آنان و بر اساس کتاب‌شناسی زن و جنگ نوشته مریم زاغیان و فهرست برگزیده جشنواره بیست سال ایشار و ادب پایداری (۷۹ - ۱۳۵۹) انتخاب شده است. (لازم به توضیح است که در این جشنواره نویسندگان آثار جزو نفقات برتر بوده‌اند یا کتاب‌های آنان جزو آثار برگزیده بوده است.) در انتخاب این آثار گذشته از سیر زمان نگارش که تحول شخصیت‌ها را می‌توان در آن دید، نگرش متنوعی به زن وجود دارد که به صورت اجمالی به آن اشاره می‌شود. زمین سوخته (۱۳۶۱) احمد محمود، زنان سرزمین سوخته جنوب را به تصویر می‌کشد

که در حال نبرد با مصائب زندگی در شهر جنگ زده‌اند.

نخل‌های بی‌سر (۱۳۶۳)، اولین رمان جنگی قاسمعلی فراست است که در سال‌های آغازین جنگ نگاشته شده و نویسنده، شخصیت زن رمان را از میان قهرمانان واقعی برگزیده و از این مسئله در تشجیع و ایجاد روحیه مبارزه در خوانندگان بهره برده است. گلاب خانم (۱۳۷۴)، آخرین رمان چاپ شده از قاسمعلی فراست است که زن را در نبرد با مشکلات زندگی جامعه در حال جنگ به تصویر کشیده و به شرح ایشار و فداکاری زنان در نقش‌های مختلف می‌پردازد.

گنجشک‌ها هشت را می‌نهند (۱۳۷۶)، نوشته حسن بنی‌عامر، با نگاهی مدرن و پسامدرن به مقوله زن و جنگ می‌نگرد و جلوه‌ای تازه‌ای از حضور زن در روزهای جنگ و پس از آن را به تصویر می‌کشد.

جنگی که بود (۱۳۷۷)، ریشه‌ای تازه به سوی جنگ گشوده و زنان و دختران مبارزی را در صحنه نبرد به تصویر می‌کشد. که در زندگی فردی و اجتماعی خود نیز شجاعانه ظاهر می‌شوند.

شایان ذکر است که دو اثر از قاسمعلی فراست (نخل‌های بی‌سر و گلاب‌خانم) مورد بررسی قرار گرفته، چراکه این رمان‌ها در فاصله زمانی بازده سال (۱۳۶۳-۱۳۷۴) نگاشته شده و سیر تحول شخصیت زن در آن و تفاوت در نگاه یک نویسنده و به تبع آن جامعه نسبت به زن در این آثار مشهود است.

فصل اول: شامل مقدمه، مسئله پژوهش، اهداف و روش کار می‌باشد.
فصل دوم: شامل دو بخش است. در بخش اول، تعاریف و مفاهیم ادبیات، ادبیات داستانی، رمان و شخصیت‌پردازی است. بخش دوم شامل نگاهی اجمالی به جنگ ایران و عراق و تأثیر آن بر تحول محتوا و شخصیت‌ها در ادبیات داستانی و رمان می‌باشد.
فصل سوم: نگاهی اجمالی است به جایگاه و شخصیت زن در ادوار و آثار ادبی در ایران تا دوره معاصر و نقش زن در دفاع مقدس.

فصل چهارم: محور اصلی تحقیق و شامل شش بخش است. در هر قسمت ابتدا ضمن معرفی نویسنده، خلاصه داستان ذکر می‌شود، سپس ویژگی‌های اجتماعی شخصیت‌های مردان، زنان و کودکان طبقه اجتماعی هر کدام از داستان‌ها بحث شده و بعد شیوه‌های معرفی شخصیت‌ها و شخصیت‌پردازی در ابعادی مانند: گفت‌وگو، رفتار، قیافه، نام، محیط توصیف با ذکر نمونه بررسی می‌شود. بعد از تحلیل کلی شخصیت‌ها و بیان درون‌مایه رمان

به تحلیل و بررسی شخصیت و نقش زنان وصف شده در رمان پرداخته می‌شود. نتایج حاصل از پژوهش بیان شده و پیشنهادهایی برای پژوهش‌های بعدی ارائه شده است. در پایان بر خود فرض می‌دانم از تلاش و همیاری حوزه هنری استان هرمزگان و تمام دوستان و اساتیدی که مرا در آماده‌سازی این اثر یاری رساندند تشکر و قدردانی نمایم.

انسیه بهبودی